

Haugesund kommune

Postboks 2160

5504 HAUGESUND

Deres referanse:

20/26146Dato: **24.06.2021**Saksnr.: **2021/33087**Dok.nr.: **4**

Saksbehandler:

Kristine Askeland

Haugesund kommune - Forslag til Kommuneplan for Klima- og energi 2021-2030 - Høringsvar

Vi viser til det oversendte høringsforslaget til Kommunedelplan for klima og energi for Haugesund kommune.

Kommunen viser til at de overordnede målsettinger for samfunnet Haugesund kommune er:

- Kommunen skal frem mot 2030 kutte klimagassutslippene med minimum 55% sammenlignet med 1990
- Haugesund kommune skal være et lavutslippssamfunn i 2050

Overordnede vurderinger

Planen adresserer 5 overordnede tema:

- Energi, bygg og anlegg
- Mobilitet
- Ressursbruk
- Innkjøp
- Klima og natur

Til hvert av temaene er det knyttet en overordnet strategi, målsettinger for kommunesamfunnet og kommunen som virksomhet, og tilhørende tiltak i egen handlingsdel. Temaene kommunen behandler i planen er alle relevante for det overordnede emnet for planen. Det er fint at det skilles mellom målsettinger og tiltak i handlingsdelen for kommunen som samfunn og for kommunen som virksomhet, da det er med til å synliggjøre kommunens forskjellige roller i arbeidet. Det er imidlertid noe uklart, hvordan kommunen ønsker å oppnå særlig de målsetningene som er relatert til kommunen som samfunn, og det er samtidig uklart hva som er bakgrunnen for noen av målsetningene. Et eksempel er målsetningen «Veksten i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten». Her er det uklart hvordan sammenhengen er mellom økonomisk vekst og vekst i avfallsmengde, samtidig som det ikke fremkommer tydelig hvordan kommunen skal arbeide for å nå denne målsetningen. Vi anbefaler derfor, at kommunen går gjennom målsetningene og vurderer dem

opp mot tilknytning til hovedmålsetninger og indikatorer for måloppnåelse, og samtidig vurderer om tiltakene i handlingsdelen er nok til å nå målsetningen.

Det er viktig at planen kobles til kommuneplan og kommunens øvrige planverk. Dette vil sammen med årlig handlingsplan, årsrapport og identifikasjon og oppfølging av relevante måleindikatorer være med til å sikre sammenheng med øvrig planverk og systematisk oppfølging av planens målsetninger.

Det er positivt at Haugesund kommune setter klima- og energiplanen inn i et større perspektiv, og knytter den opp mot både FNs bærekraftsmål og nasjonale målsettinger på klimaområdet. Haugesund sin deltakelse i FN satsingen fornybare og smarte byer er spennende og kunne med fordel blitt brukt mer aktivt gjennom klima- og energiplanen. En forklaring av KPI hjulet kunne med fordel blitt tatt inn, og det kunne vært relevant å koble dette sammen med målindikatorer som utvikles for å følge opp klima- og energiplanen.

Klimagassregnskap og klimafotavtrykk

Planen presenterer både et klimaregnskap for det geografiske området Haugesund, og et klimafotavtrykk for Haugesund kommunes virksomhet. Kommunens hovedmålsetting er knyttet opp mot referanseåret 1990. Klimagassregnskapet kommunen viser til fra Miljødirektoratet, starter først rapportering fra 2009. Vi ber derfor kommunen vurdere hvordan utslippstallene fra 1990 er sammenlignbare med utslippstallene presentert for 1990.

Vi synes det er positivt at Haugesund kommune ser utover kommunens geografiske grenser og vurderer hvordan forbruket påvirker klimagassutslipp i et livssyklus-perspektiv som også tar med utslipp som skjer utenfor kommunens grenser. Det er imidlertid noe uklart, hvordan klimafotavtrykket relateres til og måles opp mot kommunens overordnede målsetning om reduksjon av klimagassutslipp med 55% i 2030 sammenlignet med referanseåret 1990. Kommunen bør også vurdere verktøyet og metoden bak verktøyet som brukes for å beregne klimafotavtrykket, når det evalueres hvordan tiltak påvirker kommunens klimafotavtrykk. Klimafotavtryksberegninger kan gi et oversiktsbilde av hvordan kommunens virksomhet også påvirker klimagassutslipp ut over kommunegrensene. Resultatene bør likevel håndteres med en bevisst holdning til usikkerheten i tallene, i og med at de verktøy som benyttes bruker en rekke antagelser og faktorer, som ikke nødvendigvis er spesifikke for kommunen.

Klimarisiko

Vi vil oppfordre Haugesund kommune til å omtale begrepet klimarisiko i planen. Klimarisikobegrepet favner over flere former for risiko, og er en bred risiko som kan ha stor betydning for kommunen. Blant annet omfatter begrepet fysisk risiko relatert til konsekvenser av klimaendringer, overgangsrisiko relatert til økte kostnader og verditap for kommunen når det ikke tas hensyn til omstillingen og

risiko for at næringslivet mister konkurransekraft som følge av endringer i reguleringer, konsumentadferd og teknologi, og gjennomføringsrisiko knyttet til kommunens realisering av vedtatte mål. Klimarisikobegrepet griper inn i flere ansvarsområder i kommunesektoren og krever samarbeid på tvers og systematisk integrering for å identifisere og håndtere risiko.

Kommunalbanken har utarbeidet en egen side om klimarisiko, hvor kommunen kan få informasjon om klimarisiko i egen kommune på <https://klimarisiko.kbn.com/hva-er-klimarisiko/>

Sirkulærøkonomi og overskuddsmasser

Kommunen omtaler behovet for sirkulære tankeganger i bygg og anlegg i overgangen til et lavutslippssamfunn, og har også viet et eget kapittel til ressursbruk. Vi vil imidlertid påpeke, at håndtering av overskuddsmasser ikke er spesifikt omtalt. Dette er en viktig utfordring innen miljø og bærekraft både for å få til en bedre ressursutnyttelse, unngå at overskuddsmasser dumpes i områder som er viktige for naturmangfold, og for å redusere klimagassutslipp. Fylkeskommunens Regionalplan for massehåndtering på Jæren omfatter ikke Haugesund kommune, men vi vil likevel påpeke at vurderinger i planen og tiltak knyttet til massehåndtering er relevante for arbeidet med å minske klimagassutslipp og ressursbruk. Kommunen kan spille en rolle gjennom å stille krav i deres anskaffelser, krav til massehåndteringsplan og masseregnskap i reguleringsplaner, og tilrettelegge ved å sette av arealer til massehåndtering.

Energi

Planen inneholder et kapittel som omhandler energi, bygg og anlegg. Vi ønsker å fremheve at det er svært positivt at kommunen har fokus på energieffektivisering, da dette har positive effekter både på klimagassutslipp og ressursbruk. Energieffektivisering kan bidra til reduserte behov for investeringer i overføringsnett og energiproduksjon. Redusert energibehov kan også muliggjøre elektrifisering av sektorer som i dag bruker fossil energi, i tillegg til redusert behov for å avsette arealer til energiproduksjon ved økt elektrisitetsbehov.

Kommunen har også et fokus på lokal produksjon av energi, da hovedsakelig produksjon av fornybar energi i kommunens nye bygg. Det er positivt at kommunen ser mulighetene i lokal produksjon av energi, som gir muligheter for produksjon i nærhet til forbruksknutepunkt. Lokal produksjon av energi kan også til en viss grad bidra til å redusere behov for å avsette areal til sentral energiproduksjon i større skala. Det fremstår imidlertid som at ambisjonene for lokal produksjon av energi i kommunens nybygg er svært høye, og den økonomiske og tekniske realismen i målsetningen bør vurderes.

Vi vil også anbefale kommunen å se utover energieffektivisering, lokal produksjon av energi og reduksjon av naturgassforbruk, og vurdere deres rolle i

forhold til elektrifisering og planlegging av energisystemet i tiden fremover. Rogaland står overfor en omstilling som på sikt kan kreve en omlegging av næringslivet, og som kan ha store konsekvenser også for energisystemet.

Klima og natur

Det er positivt at kommunen har viet et eget kapittel til klima og natur, som har relevant tilknytning til klimaendringer og arealbruk. Vi skulle imidlertid gjerne sett at kommunen var mer konkret i beskrivelsen av utfordringene innenfor dette temaet for Haugesund kommune. I planen vises det hovedsakelig til nasjonale utfordringer, og vi skulle gjerne sett at kommunen var litt mer konkret og ga en beskrivelse av de lokale utfordringer i Haugesund kommune, eksempelvis hvordan arealbruksendringer påvirker både naturmangfold og naturens betydning i forhold til fangst og lagring av karbon. En beskrivelse av de lokale forhold og identifisering av konkrete lokale utfordringer, vil bidra til å kunne spisse tiltak i handlingsdelen.

Nyere tids kulturminner

Haugesund kommunes forslag til Klima- og energiplan inneholder mange gode målsettinger. For kulturminnevernet er det særlig det som omhandler rehabilitering og gjenbruk av bygninger fremfor rivning og nybygging som kan ha en betydning. På dette området kan rehabilitering og gjenbruk av eldre bebyggelse bidra til at Haugesund kan oppnå mål om å bli et lavutslippssamfunn. På den måten kan bevaring av kulturhistorisk bebyggelse oppnå en verdi utover bevaring av vår felles bygningsarv. Nylig har Riksantikvaren fått SINTEF til å kartlegge kunnskapsstatus for hvordan rehabilitering og gjenbruk av eksisterende bygninger påvirker miljøet – sett opp mot å rive og bygge nytt. Prosjektet ble avsluttet i 2020, og funnene er publisert i rapporten *Grønt er ikke bare en farge. Bærekraftige bygninger eksisterer allerede*. I mai 2021 publiserte Riksantikvaren informasjonsheftet *Bevaring er mest bærekraftig*, som gir en mer kortfattet innføring av hovedfunnene i SINTEF-studien (se vedlegg). Fylkesrådmannen anbefaler at Haugesund kommune viser til SINTEF-rapporten og Riksantikvarens informasjonshefte i sin Kommunedelplan for klima og energi. Kommunen bør også vurdere om noen av hovedkonklusjonene i rapporten bør fremheves i kommunedelplanen, for eksempel: *Å rehabilitere og gjenbruke eksisterende bygninger gir lavere utslipp av klimagasser enn å rive og bygge nytt*.

Handlingsdelen

Handlingsdelen inneholder en rekke tiltak fordelt under de forskjellige temaene planen inneholder. Handlingsdelen skal revideres årlig gjennom klimabudsjettet, med en full rullering i 2024.

Det er en god tanke å integrere handlingsdelen som en del av klimabudsjettet som reguleres årlig, med tanke på å løpende følge opp tiltakene som beskrives og forankre det i eksisterende styringsprosesser. Dette gir også en mulighet for

å igangsette ytterligere tiltak, om det vurderes at eksisterende tiltak ikke er nok for å nå målsetningene.

Haugesund kommune har oppstilt ambisiøse målsetninger, ikke kun for egen virksomhet, men også for kommunen som samfunn og det er viktig at det vurderes hvordan tiltak i handlingsplanen bidrar til å oppfylle målsetningene. Særlig relevant er dette for de ambisiøse målsetningene for samfunnet. Handlingsdelen inneholder hovedsakelig konkrete tiltak som er relatert til kommunens virksomhet. Kommunen bør vurdere om det er tilstrekkelige tiltak for å bidra til oppnåelse av målsetningene for samfunnet.

Vi mener også kommunen kan være mer konkrete i definisjonen av tiltakene i handlingsplanen. For noen av tiltakene er tiltaket kun en gjengivelse av målsetningen. Et eksempel er tiltaket som går på å redusere bruk av gass i skole- og omsorgsbygg, husholdninger og næringsbygg med 50-80%. Her bør det vurderes mer spesifikt hvilke handlinger som skal til for å nå dette reduksjonsnivået.

Videre arbeid

Vi ønsker Haugesund kommune lykke til med fullføring av klima- og energiplanen, og ser frem til videre samarbeid.

Hilsen
Steinar Eldøy
fagleder

Kristine Askeland
rådgiver

Kopi til:

Vedlegg:

- 1 Riksantikvaren - SINTEF-rapport

Dette dokumentet er godkjent elektronisk. Oppgi vårt saksnr. når du svarer på brevet.